

Museum Thy

Forskningsstrategi for nyere tid 2018-2023

Udgangspunktet for museets nyere tids forskning er vores to overordnede satsningsområder som beskrevet i vores **Vision 2023**:

Liv og landskab

Inden for dette satsningsområde prioriteres særligt følgende forskningsfelt:

2. Verdenskrigs kulturspor i Thy: Besættelsestiden 1940-45 efterlod sig tydelige spor i Thy, både fysisk i form af Atlantvoldens bunkere og andre militære installationer, og mentalt i den påvirkning, besættelsesmagten øvede på den civile lokalbefolkning.

Thy og den vide verden

Inden for dette satsningsområde prioriteres særligt følgende forskningsfelter:

2. Verdenskrig i og uden for Thy: Danmark under krigen betegnes ofte som "flødeskumsfronten", og de tyske soldater, der blev sendt hertil, befandt sig da også langt fra de værste krigshandlinger. Alligevel nåede krigen også til Danmark og ikke mindst de danske farvande. Samtidig gav soldaternes interaktion med lokalbefolkningen også anledning til kulturmøder mellem besætterne og de besatte.

Thy i tanker, ord og billeder: Thy er en egn, hvor den barske natur har sat sit præg på menneskene. Det kommer til udtryk både i en stærk religiøsitet, en stærk lokal identitet eller selvfølelse – og måske ligefrem en særlig thylandsk mentalitet.

Det betyder dog ikke, at Thy var en afsidesliggende udkant. Med sin placering ved Nordsøen var der rig mulighed for forbindelser ud i verden og deraf følgende interaktion og kulturmøder, både med dem, der drog ud fra Thy eller frivilligt kom hertil for at handle og med dem, der strandede på den farlige "jernkyst", når deres skibe forliste.

En anden forbindelse mellem Thy og den vide verden kan findes i kunsten. Hos forfattere og billedkunstnere med lokale rødder er inspirationen fra deres barndoms land tydelig at spore, samtidig med at de har det store udsyn. Det gælder nationalt kendte og anerkendte kunstnere som "husmændenes forfatter" Johan Skjoldborg og den farveglade maler Jens Søndergaard, og det gælder ikke mindst det moderne gennembruds centrale figur J. P. Jacobsen, som både begyndte og endte sit liv i Thisted, men som derimellem blev en litterær skikkelse af internationalt format og berømmelse.

Erhvervshistorie i Thy: De traditionelle, "stedbundne" erhverv i Thy – fiskeriet og landbruget – er relativt godt beskrevet, men fortjener fortsat opmærksomhed. Det samme gælder den del af den nyere erhvervshistorie, der handler om havnen i Hanstholm og de deraf afledte industrier. Der er imidlertid stadig andre vinkler, som kan afdækkes langt bedre. Det gælder de virksomheder udefra, som med egnsudviklingsstøtten i anden af halvdel af 1900-tallet slog sig ned i Thy, og deres betydning for lokalsamfundet. Det gælder også den aktuelle situation, hvor virksomheder opstået i Thy omvendt har etableret sig som nationale brands.

Kvalifikationer og kompetenceudvikling

Museet tilstræber, at 1/4 af inspektørernes arbejdstid afsættes til forskning. Det er nødvendigt for at sikre de sammenhængende blokke af tid, der skal til. Vi prioriterer, at forskning så vidt muligt udføres af museets faste inspektører, således at der sker en systematisk opbygning og fastholdelse af viden på museet. Ved eksternt finansierede projekter tilstræbes det, at evt. projektansatte medarbejdere hyres ind til varetagelse af andre opgaver, så inspektøren frikøbes til forskning.

I forhold til sit medarbejdergrundlag må museet siges at råde over betydelige forskningskompetencer, idet begge de nuværende nyere tids inspektører er på ph.d.-niveau. Fokus i strategiperioden vil således være på udnyttelse og udbygning af de eksisterende kompetencer, fx ved deltagelse i relevante seminarer, konferencer og netværk, både regionalt, nationalt og internationalt.

Eksterne samarbejder

Museet indgår allerede i flere netværk og samarbejder omkring forskning. I strategiperioden vil vi arbejde på at styrke og udbygge disse yderligere, ligesom vi er åbne over for at indgå i nye sammenhænge, hvor det er relevant. Større eksternt finansierede forskningsprojekter vil blive forsøgt etableret og gennemført i regi af disse samarbejder for at sikre både kvalitet, volumen og udsyn.

Vores nuværende samarbejder er fortrinsvis på regionalt og nationalt plan. Det vil derfor være en prioritet i strategiperioden at opsøge og indgå i internationale netværk.

Nuværende samarbejder:

Limfjordsmuseernes Samvirke (LimSam) og **Center for studier i Kulturarvsformidling (CfK)**: Et forpligtende forsknings samarbejde mellem Aalborg Universitet og otte museer ved Limfjorden. I dette regi er gennemført flere projekter med fagfællebedømte publikationer til følge; senest om sommerhuse ved Limfjorden og virksomhedsudvikling i provinsen. (<http://limsam.dk/>)

Besættelsestidsnetværket "Kollaboration, modstand og flugt": Et uformelt, kollegialt netværk for forskere, der beskæftiger sig med besættelsestiden 1940-45. (<https://natmus.dk/index.php?id=7769>)

Udkantspuljen: Et fagligt samarbejde mellem en række museer i den såkaldt "rådne banan". Også her er gennemført flere projekter i de senere år, bl.a. om kapitel 8 og den fysiske kulturarv i udkanten.

Nordjysk inspektørnetværk: Et uformelt netværk til faglig sparring og erfaringsudveksling for nyere tids inspektører ved museerne i Region Nordjylland.

Forskningsformidling

God forskning er som sagt også godt formidlet forskning, men ikke al forskning henvender sig til alle. Det er derfor vigtigt for museet, at resultaterne af vores forskning bliver formidlet så bredt som muligt. Vi vil således fortsat også prioritere populærvidenskabelige formidling i form af både udstillinger, by- og naturvandring, digital formidling samt egne bogudgivelser og artikler.

I den forbindelse afsøger vi mulighederne for at opgradere vores lokalhistoriske årbog, således at enkeltstående artikler heri kan fagfællebedømmes, uden at hele udgivelsen bliver det (svarende til Slots- og Kulturstyrelsens "kategori 3"-publikationer). Dermed kan de forfattere, hvis arbejde er baseret på gedigen forskning, få valuta for deres indsats, samtidig med at deres forskning når ud til et bredt publikum – uden at vi udelukker de mange andre værdifulde bidrag til årbogen, som ikke har forskningskarakter.

Hvad angår den fagfællebedømte formidling til fagfæller, er målet som udgangspunkt for nyere tid at leve op til de samme krav som arkæologien. Det betyder, at vi i strategiperioden går efter at få publiceret mindst 1 monografi, 2-3 artikler på engelsk og 5 artikler på dansk i tidsskrifter eller antologier på forlag, der udløser BFI-point.

Forskningsplan

Følgende konkrete projekter er i gang eller på tegnebrættet:

Atlantvolden i Nordjylland

"Atlantvoldens" bunkere opført under besættelsen 1940-45 udgør markante indslag i Thys og Nordjyllands landskab. Projektet undersøger befæstningsanlæggenes udvikling i Nordjylland i årene 1940-45, herunder også byggeriets påvirkning af det lokale arbejdsmarked, brugen af bunkerne efter krigen samt hvorledes bunkerne udviklede sig fra at være skamletter til at blive museer og kulturhistorie.

Tidsramme: 2016-2018.

Finansiering: Bevilling fra Velux-Fondens museumssatsning (3,3 mio. kr.) + egenfinansiering.

Deltagere: Museumsinspektør Jens Andersen (projektleder) samt forskere fra Vendsyssel Historiske Museum, Nordjyllands Kystmuseum og Aalborg Universitet.

Produkter: Ph.d.-afhandling (Vendsyssel Historiske Museum / AAU), symposieberetning (fagfællebedømt), populærvidenskabelig bog, stedbunden formidling i landskabet.

”I yderste Fare for at undergaae”: Mennesker, miljø og migration

Dette projekt sætter fokus på de barske levevilkår, der gjorde sig gældende på Agger Tange i årene fra 1750 til 1930 og på hvordan stormfloden i februar 1825 -samt de følgende stormfloder- blev imødekommet og håndteret af befolkningen på tangen. Vores historiske evne til at interagere med naturens og klimaets forandringer er i dag afgørende for vores fremtidige færden på kloden, både lokalt og globalt. På den baggrund skal vores studie give en konkret forståelse af fortidens naturbetingede udfordringer og tilpasninger, som formidlingsmæssigt kan anvendes til at stille spørgsmålstejn ved, vække undring og spejle nutidens klimabetingede udfordringer i form af blandt andet oversvømmelser og migrationer, og særligt vække publikums opmærksomhed på balancen mellem kontrol og tilpasning, når det gælder menneskers relation til naturen. Ud over den historiske del indeholder projektet også en formidlingsdel, hvor der både bliver produceret populært formidlende podcasts og museologisk forskning i samarbejdet mellem forskere og podcastere.

Tidsramme: 2018-2021.

Finansiering: Ansøgning til Velux-Fondens museumssatsning (3,6 mio. kr.) + egenfinansiering.

Deltagere: Museumsinspektør Michael Riber Jørgensen og museumsleder Jytte Nielsen samt forskere fra Limfjordsmuseet, Lemvig Museum, Aalborg Universitet og DTU; desuden professionelle podcast-producenter.

Produkter: Offentligt tilgængelig kildedatabase, 4-5 artikler og en antologi (alle fagfællebedømte), populærvideenskabelig bog samt tre podcasts/podcastserier.

Landbruget under omstrukturering

Med udgangspunkt i de senere årtiers strukturændringer i landbruget og de deraf følgende voldsomme forandringer i kulturlandskabet ønsker vi at se nærmere på konsekvenser, herunder: 1) Landsbyernes funktionstab/-ændring; 2) Tomme bygninger og deres forfald; 3) ”De nye herremænd” – stordrift og påvirkningen af landskabet; 4) ”Det tabte landmandsliv” – forandringernes betydning for selvopfattelse og identitet blandt landmænd og landboer; 5) Ligheder/forskelle mellem landsdelene.

Finansiering: Egenfinansiering af de deltagende museer.

Tidsramme: 2019-2020.

Deltagere: Museumsinspektør Michael Riber Jørgensen samt forskere fra andre museer i Udkantspuljen.

Produkt: Antologi (fagfællebedømt).

Døden i Kattegat – kampen om søvejen til Norge 1940

I kølvandet på den tyske besættelsesoperation mod Danmark og Norge den 9. april 1940 fulgte en indædt kamp om de tyske forbindelseslinjer mellem Tyskland og Norge. Den var en kamp, som fra allieret side primært blev ført af ubåde, og i den indledende fase led den tyske transportoperation så voldsomme tab, at den tyske ledelse så sig tvunget til at ændre organiseringen af transporterne af forstærkningerne til de fortsatte kampe i Norge.

Trods de dramatiske begivenheder har kampen om sø-herredømmet i Kattegat og Skagerrak i foråret 1940 aldrig været underlagt en indgående videnskabelig undersøgelse på strategisk og taktisk niveau. Ved en gennemgang af samtidige udenlandske kilder samt litteraturen gennemføres en kortlægning af begivenhederne, som sættes ind i en operativ og strategisk sammenhæng.

Finansiering: Egenfinansiering.

Tidsramme: 2019-2020.

Deltagere: Museumsinspektør Jens Andersen.

Produkt: Monografi (fagfællebedømt).

”Flødeskumsfronten” oplevet i Lyngby/Thy

Lyngby i Thy har altid været en lille, ubetydelig landsby, og under den tyske besættelse 1940-45 lå den heller ikke i begivenhedernes centrum. Ikke desto mindre findes et ganske omfattende materiale til belysning af leveforholdene for både de danske indbyggere og de tyske soldater i form af samtidige kilder såvel som beretninger fra danskere og fra tyske soldater.

Ud fra disse kilder sammenholdt med normative, tyske kilder udarbejdes et mikrohistorisk studie af de tyske soldaters liv ved den yderste kant af ”flødeskumsfronten” med særlig vægt på soldatens oplevelse af opholdet og samspillet mellem besætter og besat.

Finansiering: Egenfinansiering.

Tidsramme: 2021-2022.

Deltagere: Museumsinspektør Jens Andersen.

Produkt: Monografi eller større artikel (fagfællebedømt).

Strandinger langs Thykysten

Strandinger og forlis har siden tidernes morgen været en del af tilværelsen ved den jyske vestkyst, hvor vejrforholdene ofte gør livet surt for fiskere og andre, der arbejder på havet. Selv i dag kan skibe komme i vanskeligheder, når naturen viser sig fra sin barskeste side, på trods af store skrog og moderne navigationsudstyr. Omvendt kunne en stranding, som var en katastrofe for rederiet, gennem bjærgning og bortauktionering af gods være et tilskud til den lokale økonomi. De materielle kilder til disse strandinger er både omfattende og mangeartede. Projektet skal derfor fuldføre udarbejdelsen af en allerede påbegyndt database over strandinger langs Thykysten fra Agger kanal i sydvest til Bulbjerg i nordøst, som vil kunne danne grundlag for videre statistiske studier.

Fænomenet strandingers store betydning har også en mental dimension. De hårde livsvilkår var hverdag for thyboerne, men fascinerede gæster på egnen, fra forfattere og journalister som Mylius-Erichsen og Goldschmidt, der beskrev de barske mennesker ved det barske hav, til malere, der gengav det eksotiske ved den øde jyske vestkyst. Samtidig gav strandingerne anledning til kultur møder mellem lokalbefolkningen og de fremmede søfolk, som også er righoldigt beskrevet. Begge parter fik udvidet deres horisont. Projektet skal således også afdække de mentale spor efter strandingerne i Thy.

Finansiering: Egenfinansiering + evt. eksterne midler.

Tidsramme: 2021-2023.

Deltagere: Museumsinspektør Michael Riber Jørgensen + evt. eksterne partnere.

Produkt: Monografi (fagfællebedømt).